

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
N. WAHL
представено на 25 юли 2018 година¹

Съединени дела C-138/17 P и C-146/17 P

**Европейски съюз, представляван от Съда на Европейския съюз
срещу
Gascogne Sack Deutschland GmbH
Gascogne (C-138/17 P)
и
Gascogne Sack Deutschland GmbH
Gascogne
срещу**

Европейски съюз, представляван от Съда на Европейския съюз (C-146/17 P)

„Обжалване — Извъндоговорна отговорност — Разумна продължителност на производството — Задължение за решаване на делото в разумен срок — Имуществена вреда — Разноски за банкова гаранция — Причинно-следствена връзка — Неимуществена вреда“

1. Кои са видовете вреди, които съгласно член 340 ДФЕС Европейският съюз е длъжен да поправи по отношение на лицата, чието право на решаване на делото в разумен срок е било нарушено от Съда на Европейския съюз? По-специално, при какви обстоятелства следва да бъде присъдено обезщетение за вредите, които се твърди, че са причинени от прекомерната продължителност на процедурата?

2. Това са по същество основните въпроси, повдигнати в жалбите, които са подадени от Европейския съюз, представляван от Съда на Европейския съюз², и от Gascogne Sack Deutschland GmbH и Gascogne срещу решението на Общия съд от 10 януари 2017 г. по дело T-577/14, Gascogne Sack Deutschland и Gascogne/Европейски съюз (наричано по-нататък „обжалваното съдебно решение“)³, с което посоченият съд присъжда на тези дружества определени суми като обезщетение за имуществените и неимуществените вреди, претърпени от тях поради нарушението на задължението за произнасяне в разумен срок по делата, които са приключили с решения от 16 ноември 2011 г., Groupe Gascogne/Комисия, T-72/06⁴, и Sachsa Verpackung/Комисия, T-79/06⁵.

¹ Език на оригиналния текст: английски.

² По-нататък за краткост наричан „Европейският съюз“.

³ EU:T:2017:1.

⁴ EU:T:2011:671, непубликувано.

⁵ EU:T:2011:674, непубликувано.

3. Сходни в голяма степен въпроси се повдигат и в четири други жалби — две подадени от Европейския съюз и две от други дружества — срещу две решения на Общия съд, с които този съд е присъдил обезщетения за имуществените и неимуществените вреди, претърпени от тези дружества поради нарушение на задължението за решаване на делото в разумен срок. Днес представям заключения и по тези дела⁶. Поради това настоящото заключение следва да се разглежда във връзка със заключенията по посочените дела.

I. Обстоятелства, предхождащи спора

4. На 23 февруари 2006 г. Sachsa Verpackung GmbH, понастоящем Gascogne Sack Deutschland GmbH, от една страна, и Groupe Gascogne SA, понастоящем Gascogne, от друга страна, подават жалби на основание на (настоящия) член 263 ДФЕС срещу решение C(2005) 4634 на Комисията от 30 ноември 2005 г. относно производство по прилагане на член [101 ДФЕС] (дело COMP/F/38.354 — Промислени торби) (наричано по-нататък „Решение C(2005) 4634“⁷).

5. С решения от 16 ноември 2011 г. Общият съд отхвърля тези жалби⁸. Gascogne Sack Deutschland и Gascogne обжалват решенията на Общия съд. С решения от 26 ноември 2013 г.⁹ Съдът на Европейския съюз отхвърля жалбите. Въпреки това в своите решения Съдът на Европейския съюз постановява, че „нито едно от обстоятелствата по случая в основата на настоящия спор, не може да оправдае продължителността на производството пред Общия съд, която възлиза на близо пет години и девет месеца“¹⁰.

II. Производството пред Общия съд и обжалваното съдебно решение

6. На 4 август 2014 г. Gascogne Sack Deutschland и Gascogne предявяват иск по член 268 ДФЕС срещу Европейския съюз за обезщетение на вредите, които твърдят, че са претърпели поради продължителността на производствата пред Общия съд по делата, приключили с решение от 16 ноември 2011 г., T-72/06 и T-79/06. По същество Gascogne Sack Deutschland и Gascogne искат Общия съд да осъди Европейския съюз да заплати следните суми: (i) 1 193 467 EUR за загубите, понесени в резултат от плащането за срок, надхвърлящ разумните граници, на допълнителни законови лихви върху наложената от Комисията глоба; (ii) 187 571 EUR за загубите, претърпени в резултат от учредяване на допълнителна банкова гаранция за срок, надхвърлящ разумните граници; (iii) 2 000 000 EUR за пропуснати ползи или загуби в резултат от „мъчителната несигурност“ и (iv) „най-малко“ 500 000 EUR за претърпените неимуществени вреди. Gascogne Sack Deutschland и Gascogne претендират също така върху посочените суми да бъдат начислени компенсаторни и мораторни лихви въз основа на лихвения процент за основните операции по рефинансиране на Европейската централна банка (ЕЦБ), увеличен с два пункта, считано от датата на предявяване на иска.

7. В обжалваното съдебно решение Общият съд осъжда Европейския съюз да плати на Gascogne обезщетение в размер на 47 064,33 EUR за претърпяната от това дружество имуществена вреда поради нарушение на разумния срок за произнасяне по делата, приключили с решения от 16 ноември 2011 г., T-72/06 и T-79/06. Общият съд постановява освен това, че от 4 август

6 Дело Европейски съюз/Kendrion, C-150/17 P, и съединени дела Европейски съюз/ASPLA и Armando Álvarez, ASPLA и Armando Álvarez/Европейски съюз, C-174/17 P и C-222/17 P.

7 Делата, посочени в бележка под линия 6 по-горе, също се отнасят до производства, образувани по почин на други предприятия, които са адресати на Решение C(2005) 4634.

8 Решения от 16 ноември 2011 г., Groupe Gascogne/Комисия (T-72/06, непубликувано, EU:T:2011:671), и Sachsa Verpackung/Комисия (T-79/06, непубликувано, EU:T:2011:674).

9 Решения от 26 ноември 2013 г., Gascogne Sack Deutschland/Комисия (C-40/12 P, EU:C:2013:768), и Groupe Gascogne/Комисия (C-58/12 P, EU:C:2013:770).

10 Вж. съответно точки 97 и 91 от решенията, посочени в предишната бележка под линия.

2014 г. до обявяването на същото решение това обезщетение се преизчислява с компенсаторни лихви в размер на годишния процент на инфлацията, установен за съответния период от Евростат (Статистическата служба на Европейския съюз) в държавата членка, в която тези дружества са установени. Общият съд осъжда Европейския съюз да заплати и обезщетение в размер на по 5 000 EUR на всяко от дружествата Gascogne Sack Deutschland и Gascogne за претърпяната от тези дружества неимуществена вреда поради нарушение на разумния срок за произнасяне. Обезщетенията за имуществени и неимуществени вреди се увеличават с мораторни лихви, считано от обявяването на съдебното решение до окончателното им изплащане, в размер на лихвения процент, определен от ЕЦБ за нейните основни операции по рефинансиране, увеличен с два процентни пункта. Общият съд отхвърля исковата молба в останалата ѝ част.

8. По отношение на съдебните разноски Общият съд осъжда: (i) Европейския съюз да понесе собствените си съдебни разноски, тези на Gascogne Sack Deutschland и на Gascogne и отнасящи се до възражението за недопустимост, по което е постановено определение от 2 февруари 2015 г., Gascogne Sack Deutschland и Gascogne/Европейски съюз, T-577/14¹¹; (ii) Gascogne Sack Deutschland и Gascogne, от една страна, и Европейския съюз, от друга, да понесат направените от тях съдебни разноски в производството, приключило с разглежданото съдебно решение, и (iii) Европейската комисия да понесе направените от нея съдебни разноски.

III. Производство пред Съда и искания на страните

9. С жалба, подадена на 17 март 2017 г., Европейският съюз иска от Съда:

- да отмени точка 1 от диспозитива на обжалваното съдебно решение,
- да отхвърли предявеният от Gascogne Sack Deutschland и Gascogne иск в първоинстанционното производство за обезщетение в размер на 187 571 EUR за загубите, за които се твърди, че са претърпени в резултат от учредяване на допълнителна банкова гаранция за срок, надхвърлящ разумните граници,
- да осъди Gascogne Sack Deutschland и Gascogne да заплатят съдебните разноски.

10. От своя страна Gascogne Sack Deutschland и Gascogne искат от Съда:

- да отхвърли жалбата,
- да осъди Европейския съюз да заплати съдебните разноски.

11. На 22 март 2017 г. Gascogne Sack Deutschland и Gascogne подават насрещна жалба, в която искат от Съда:

- да отмени частта от обжалваното съдебно решение, в която, макар Общият съд да приема, че е налице нарушение на правото на решаване на делото в разумен срок по делата, по които са постановени решения от 16 ноември 2011 г., T-72/06 и T-79/06, и наличието на имуществени и неимуществени вреди, претърпени от ищците в резултат от нарушението на задължението за произнасяне в „разумен срок“, е осъдил Европейския съюз да плати несъответстващо и непълно обезщетение за претърпените вреди,
- да се произнесе окончателно относно паричното обезщетение за имуществените и неимуществените вреди, претърпени от жалбоподателите, в съответствие с исканията им в първоинстанционното производство,

¹¹ EU:T:2015:80, непубликувано.

– да осъди Европейския съюз да заплати съдебните разноски.

12. От своя страна Европейският съюз иска Съдът:

– да отхвърли жалбата,

– да осъди Gascogne Sack Deutschland и Gascogne да заплатят съдебните разноски.

13. Европейската комисия е допусната да встъпи по дело C-138/17 P в подкрепа на исканията на Европейския съюз.

14. С решение на председателя на първи състав от 17 април 2018 г. дела C-138/17 P и C-146/17 P са съединени за целите на заключението и на съдебното решение.

IV. Анализ на основанията за обжалване

A. Предварителни бележки

15. В жалбата си по дело C-138/17 P Европейският съюз изтъква три основания за обжалване. Първото и второто основание на Европейския съюз са, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като неправилно е тълкувал понятията „причинно-следствена връзка“ и „вреда“. Третото основание на Европейския съюз е, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото и не е изложил достатъчно мотиви при определянето на периода, през който са претърпени имуществените вреди. Комисията като цяло подкрепя Европейския съюз.

16. Gascogne Sack Deutschland и Gascogne твърдят, че жалбата на Европейския съюз трябва да се отхвърли отчасти като недопустима (що се отнася до второто основание за обжалване) и отчасти като неоснователна (първото и третото основание за обжалване).

17. В своята жалба по дело C-146/17 P Gascogne Sack Deutschland и Gascogne изтъкват седем основания за обжалване. Първото от тях е, че Общият съд е приложил понятието „non ultra petita“, като е отказал да присъди обезщетение за имуществените вреди, претърпени преди 30 май 2011 г. Второто основание за обжалване на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne е, че мотивите на обжалваното съдебно решение са противоречиви по отношение на: (i) изчислението на периода, през който е била надхвърлена разумната продължителност на производството, и (ii) периода, за който е било присъдено обезщетение за имуществени вреди. Третото основание на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne е, че поради използване на метод на изчисление на имуществените вреди, който е различен от предложения от тези две дружества, Общият съд е нарушил правото им на защита. Четвъртото, петото, шестото и седмото основание за обжалване на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne са насочени срещу изводите на Общия съд относно твърдените неимуществени вреди. По същество двете дружества поддържат, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като е отхвърлил искането им за обезщетение в размер на „най-малко“ 500 000 EUR, тъй като, ако бъде присъдено подобно обезщетение, това би било равностойно на преразглеждане на въпроса за размера на глобата, наложена на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne с Решение C(2005) 4634. Те също критикуват обжалваното съдебно решение, тъй като не предоставяло надлежни мотиви относно присъждането на обезщетение в размер на 5 000 EUR за претърпените неимуществени вреди.

18. От своя страна Европейския съюз твърди, че основанията за обжалване на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne са или неоснователни (първото, второто, третото и част от седмото основание), или неотнормирани (четвъртото, петото, шестото и част от седмото основание).

19. В настоящото заключение първо ще разгледам основанията за обжалване, които се отнасят до имуществените вреди, а впоследствие — тези, които се отнасят до неимуществените.

Б. По имуществените вреди

20. Трите основания за обжалване, изтъкнати от Европейския съюз по дело C-138/17 P, както и първото, второто и третото основание за обжалване на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne по дело C-146/17 P се отнасят до направените от Общия съд констатации относно имуществените вреди, които Gascogne Sack Deutschland и Gascogne твърдят, че са претърпели. По-конкретно, и двете страни твърдят, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото при разглеждането на исканията на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne относно вредата, произтичаща от разносните за банкова гаранция, която тези дружества са предоставили на Комисията, за да избегнат незабавното плащане на наложената с Решение C(2005) 4634 глоба.

21. Считаю за уместно да започна правния анализ по тези въпроси, като разгледам исканията, които се отнасят до направените от Gascogne разноски за банкова гаранция. За тази цел ще започна с *първото* основание за обжалване на Европейския съюз. По-нататък, само за изчерпателност, ще разгледам и *второто* основание за обжалване на Европейския съюз. В резултат от това няма да е необходимо разглеждането на останалите основания за обжалване на Европейския съюз и на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne във връзка с разносните по банковата гаранция.

1. Наличие на причинно-следствена връзка

22. С първото си основание за обжалване по дело C-138/17 P Европейският съюз, подкрепен от Европейската комисия, оспорва начина на тълкуване и прилагане на понятието „причинно-следствена връзка“ от страна на Общия съд. По същество Европейският съюз твърди, че липсва пряка причинно-следствена връзка между неизпълнението от Общия съд на задължението му за произнасяне в разумен срок по дела T-72/06 и T-79/06 и претърпяната от Gascogne вреда, произтичаща от плащането на разносните за банкова гаранция. По-специално, Европейският съюз изтъква, че тази вреда произтича от направения от Gascogne избор да поддържа банковата гаранция по време на производството, вместо да плати наложената от Комисията глоба.

23. От своя страна по този въпрос Gascogne Sack Deutschland и Gascogne изразяват становище в подкрепа на обжалваното решение: по-специално, те считат, че Общият съд правилно е разграничил настоящото дело от други дела, които са били разгледани от съдилищата на Съюза. Gascogne Sack Deutschland и Gascogne поддържат също така, че доводите на Европейския съюз съставляват „злоупотреба с процесуални права“ и по същество оспорват направените от Съда изводи в решения от 26 ноември 2013 г., Gascogne Sack Deutschland/Комисия, C-40/12 P, и Groupe Gascogne/Комисия, C-58/12 P.

24. По-долу ще разгледам най-напред накратко съображенията, изложени от Общия съд, а след това ще обясня защо според мен първото основание за обжалване на Европейския съюз е обосновано.

25. В точки 79 и 80 от обжалваното съдебно решение Общият съд припомня установената съдебна практика, според която вредата, за която е поискано обезщетение в производство по иск за извъндоговорна отговорност на Съюза, трябва да бъде реална и сигурна, а това трябва да докаже ищецът. Също така в тежест на ищеца е да докаже съществуването на достатъчно пряка причинно-следствена връзка между укоримото поведение и твърдяната вреда.

26. В точки 111 и 114—116 от обжалваното съдебно решение Общият съд отбелязва, че ако производствата по дела T-72/06 и T-79/06 не бяха надхвърлили разумния срок за произнасяне, нямаше да се наложи Gascogne да плаща разноски по банковата гаранция през периода на надхвърляне. Според него това означавало, че е налице причинно-следствена връзка между нарушението на задължението за решаване на делото в разумен срок и настъпването на вредата, претърпяна от Gascogne поради плащането на разноските по банкова гаранция през периода на надхвърляне.

27. Позовавайки се на съществуваща съдебна практика (наричана по-нататък „произтичащата от решение Holcim съдебна практика“)¹², Общият съд приема в точка 118 от обжалваното съдебно решение, че по принцип разноските за банкова гаранция, направени от дружество, санкционирано с решение на Комисията, са резултат от собственото решение на дружеството да учреди банкова гаранция, за да не изпълнява задължението за заплащане на глобата в определения със спорното решение срок. Следователно тези разноски поначало не могат да се разглеждат като *пряко* произтичащи от поведението на институцията.

28. Въпреки това по-нататък в точки 119—121 от обжалваното съдебно решение Общият съд посочва, че фактите по разглежданото дело се отличават от тези, във връзка с които е приета произтичащата от решение Holcim съдебна практика. Общият съд счита, че в момента, в който Gascogne Sack Deutschland и Gascogne са подали жалбите си по дела T-72/06 и T-79/06, и в момента, в който Gascogne е учредило банкова гаранция, нарушението на задължението за решаване на делото в разумен срок е било непредвидимо и Gascogne Sack Deutschland и Gascogne са можели основателно да очакват жалбите им да бъдат разгледани в разумен срок. Общият съд освен това отбелязва, че надхвърлянето на разумния срок за произнасяне по дела T-72/06 и T-79/06 е настъпило след първоначалното решение на Gascogne да учреди банкова гаранция. По изложените съображения този съд приема, че връзката между надхвърлянето на разумния срок за произнасяне по дела T-72/06 и T-79/06 и заплащането на разноски по банковата гаранция през периода на надхвърляне не може да е била прекъсната от първоначалното решение на Gascogne да не заплати незабавно глобата и да учреди банкова гаранция. Така в точка 122 от обжалваното съдебно решение Общият съд заключава, че причинно-следствената връзка е достатъчно пряка по смисъла на член 340 ДФЕС.

29. Според мен мотивите на Общия съд са погрешни. По същество Общият съд възприема изводите, които се съдържат в произтичащата от решение Holcim съдебна практика, но след това приема, че фактите по настоящото дело се отличават от тези, въз основа на които е постановена разглежданата съдебна практика. Подобно на Общия съд, считам, че произтичащата от решение Holcim съдебна практика е правилна, но за разлика от този съд не мисля, че фактите по настоящото дело се отличават съществено от тези по делата, по които е постановено решението Holcim: според мен не е убедителен нито един от двата довода, разгледани поотделно или заедно, които Общият съд изтъква, за да обоснове това разграничение.

30. Преди да обясня подробно защо съм на това мнение, бих искал да подчертая, че съгласно установената съдебна практика член 340 ДФЕС не може да се тълкува в смисъл, че изисква Европейският съюз да поправи всяка вредоносна последица, макар и далечна, от действията на своите органи¹³. Следователно при иск за извъндоговорна отговорност на Съюза не е достатъчно укоримото поведение да е една от причините за твърдяната вреда, а това поведение

¹² Вж. решение от 21 април 2005 г., Holcim (Deutschland)/Комисия (T-28/03, EU:T:2005:139, т. 123), и определение от 12 декември 2007 г., Atlantic Container Line и др./Комисия (T-113/04, непубликувано, EU:T:2007:377, т. 38). Следва да се отбележи, че досега Съдът не е имал възможността да потвърди тази посока на развитие на съдебната практика.

¹³ Вж. в този смисъл решение от 4 октомври 1979 г., Dumortier и др./Съвет (64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 и 45/79, EU:C:1979:223, т. 21). Вж. и по-скорошно определение от 31 март 2011 г., Mauerhofer/Комисия (C-433/10 P, непубликувано, EU:C:2011:204, т. 127 и цитираната съдебна практика).

трябва да е *основната* причина за вредата¹⁴. С други думи, налице е достатъчна причинно-следствена връзка само тогава, когато вредата произтича пряко от незаконосъобразния акт на отговорната институция и не зависи от други причини, без значение дали са положителни или отрицателни¹⁵.

a) Относно предвидимостта на неправомерното поведение

31. Първият довод, изтъкнат от Общия съд за разграничаване на фактите по настоящото дело от тези, въз основа на които е постановена произтичащата от решение *Holcim* съдебна практика, е, че в момента, в който *Gascoigne Sack Deutschland* и *Gascoigne* са подали жалбите си по дела T-72/06 и T-79/06, и в момента, в който *Gascoigne* е учредило банкова гаранция, нарушението на разумния срок за произнасяне от Общия съд е било *непредвидимо*.

32. Това твърдение обаче на първо място е неточно. За съжаление няколко дела, които са били гледани от Общия съд малко преди подаването на жалбата по дела T-72/06 и T-79/06, са били със значителна продължителност¹⁶. Това важи особено за делата, свързани с прилагането на правилата на Съюза в областта на конкуренцията, и по-специално относно картели¹⁷, за които е добре известно, че са сложни, отнемат време и може да се наложи успоредно или координирано разглеждане на няколко дела едновременно.

33. Вярно е, че *Gascoigne Sack Deutschland* и *Gascoigne*, като всички други жалбоподатели, са можели да очакват делата им да бъдат решени в разумен срок. Въпреки това с оглед на практиката и статистиката относно делата на Общия съд към съответния момент би било доста трудно да се определи с точност вероятната продължителност на производството, за да се изчисли общият размер на евентуалните разходи за банкова гаранция.

34. На второ място и което е по-важно, независимо дали прекомерното забавяне по дела T-72/06 и T-79/06 е било предвидимо или не, Общият съд е допуснал грешка, използвайки понятието „предвидимост“ с цел да се установи съществуването на достатъчна причинно-следствена връзка за ангажиране на отговорността на Европейския съюз.

35. Основният въпрос в настоящия случай не е дали лицето, което е претърпяло твърдяната вреда, е било в състояние да предвиди неправомерното поведение, което е причинило твърдяната вреда. От решаващо значение за ангажирането на извъндоговорната отговорност на Европейския съюз по настоящото дело е преди всичко дали твърдяната вреда произтича *пряко* от неправомерното поведение на институцията.

36. Това е въпрос, който Общият съд не е разгледал подробно. Струва ми се, че в контекста на този анализ евентуалната непредвидимост на прекомерното забавяне би могла да има значение само в две хипотези. Нито една от тези две хипотези обаче не е налице в настоящото дело.

¹⁴ Вж. определение от 31 март 2011 г., *Mauerhofer/Комисия* (C-433/10 P, непубликувано, EU:C:2011:204, т. 127 и цитираната съдебна практика).

¹⁵ Вж. в този смисъл заключението на генералния адвокат Trabucchi по дело *Compagnie continentale France/Съвет* (169/73, EU:C:1974:32, т. 4).

¹⁶ Вж. например решения от 13 януари 2004 г., *Thermenhotel Stoiser Franz и др./Комисия* (T-158/99, EU:T:2004:2), от 11 май 2005 г., *Saxonia Edelmetalle/Комисия* (T-111/01 и T-133/01, EU:T:2005:166), от 19 октомври 2005 г., *Freistaat Thüringen/Комисия* (T-318/00, EU:T:2005:363), и от 14 декември 2005 г., *Laboratoire du Bain/Съвет и Комисия* (T-151/00, непубликувано, EU:T:2005:450).

¹⁷ Вж. в това число и решения от 11 декември 2003 г., *Marlines/Комисия* (T-56/99, EU:T:2003:333), от 8 юли 2004 г., *Mannesmannröhren-Werke/Комисия* (T-44/00, EU:T:2004:218), от 14 декември 2005 г., *Honeywell/Комисия* (T-209/01, EU:T:2005:455), и от 15 март 2006 г., *BASF/Комисия* (T-15/02, EU:T:2006:74).

37. От една страна, този елемент би могъл да е релевантен, ако впоследствие Gascogne Sack Deutschland и Gascogne нямаха възможност да променят своето първоначално решение да отложат плащането и да учредят банкова гаранция. Както ще посоча в точки 48—52 по-долу, обаче това не е така: по всяко време в хода на съдебното производство Gascogne Sack Deutschland и Gascogne са могли да платят глобата и да оттеглят банковата гаранция. Така, дори да се приеме, че първоначално обстоятелството е било непредвидимо, Gascogne Sack Deutschland и Gascogne са имали възможност да променят поведението си в светлината на това ново обстоятелство.

38. От друга страна, евентуалната непредвидимост на прекомерното забавяне би могла също така да бъде от значение, ако Европейският съюз твърдеше пред Общия съд, че Gascogne Sack Deutschland и Gascogne не са положили дължимата грижа за избягване или ограничаване на размера на вредите, произтекли от избора им да отложат плащането на глобата до приключване на съдебното производство.

39. В това отношение следва да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика в рамките на иск за извъндоговорна отговорност следва да се провери дали увреденото лице е доказало, че за да избегне риска от това то самото да понесе вредите като съзнателен правен субект, е положило необходимата грижа да ги избегне или да ограничи техния размер. Причинно-следствената връзка може да се прекъсне от проява на небрежност от страна на увреденото лице, доколкото това негово поведение съставлява основната причина за вредите¹⁸.

40. Това обаче не е причината, поради която Общият съд е посочил разглежданото обстоятелство в обжалваното съдебно решение. Общият съд не е използвал критерия за предвидимост, за да изследва дали причинно-следствената връзка между твърдяната вреда и укоримото поведение на институцията на Съюза е била прекъсната от небрежност от страна на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne; вместо това той използва това понятие, за да установи наличието на такава връзка като първа стъпка.

41. Независимо от това евентуалната непредвидимост на събитието, довело до твърдените вреди, с нищо не допринася за установяване на *определящия фактор* за твърдяната вреда. Дори да се приеме, че прекомерното забавяне е било непредвидимо, това обстоятелство не е нито необходимо, нито достатъчно условие за ангажиране на отговорността на Европейския съюз.

42. В контекста на горепосоченото считам, че в обжалваното съдебно решение Общият съд неправилно е тълкувал и приложил понятието „предвидимост“ за целите на член 340 ДФЕС с оглед на установяване на наличието на причинно-следствена връзка между твърдяната вреда и укоримото поведение.

б) Относно липсата на избор за Gascogne Sack Deutschland и Gascogne

43. Вторият довод, изтъкнат от Общия съд за разграничаване на фактите по настоящото дело от тези, по които е постановена произтичащата от решение *Holcim* съдебна практика, е, че надхвърлянето на разумния срок за произнасяне по дела T-72/06 и T-79/06 е настъпил след решението на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne да учредят банкова гаранция.

44. Според мен това обстоятелство също е ирелевантно.

¹⁸ Вж. например решение от 18 март 2010 г., *Trubowest Handel и Makarov/Съвет и Комисия* (C-419/08 P, EU:C:2010:147, т. 61). Съгласно постоянната съдебна практика този принцип е общ за правните системи на държавите членки: вж. в този смисъл решение от 5 март 1996 г., *Brasserie du pêcheur и Factortame* (C-46/93 и C-48/93, EU:C:1996:79, т. 85 и цитираната съдебна практика).

45. В самото начало следва да се напомни, че решенията на Комисията като Решение C(2005) 4634 са правно обвързващи и се считат за валидни до отмяната им от съдилищата на Съюза. Ако дадено предприятие, което е санкционирано с наложена от Комисията глоба, счита, че решението на Комисията е неправомерно и че непосредственото изпълнение на това решение може да причини непоправими вреди, това предприятие може да подаде молба до съдилищата на Съюза за допускане на обезпечителни мерки по членове 278 ДФЕС и 279 ДФЕС за времето, през което оспорва валидността на решението.

46. Ако такава молба не е подадена или ако тя бъде отхвърлена от съдилищата на Съюза, глобата трябва по правило да бъде платена в срока, предвиден в решението. Като се има предвид това, бюджетните правила на Съюза¹⁹ позволяват на Комисията да удължи срока за плащане на глоба, при условие че длъжникът се задължи да плаща мораторна лихва и предостави финансова гаранция, която включва както главницата на неизплатеното задължение, така и лихвите по него.

47. Следователно на предприятията, които желаят да оспорват глоба пред съдилищата на Съюза, е предоставена възможност да изберат дали да погасят задължението си незабавно (правилото), или да поискат да представят банкова гаранция (изключението). Изборът на предприятието трябва да има *еднакъв финансов ефект* за Съюза: отлагането на плащането не може да доведе до загуби за бюджета на Съюза. Счетоводителят, който в сътрудничество с отговорния разпоредител с бюджетни кредити може по искане на длъжника да реши да удължи срока за плащане, не разполага с правомощие да изменя размера на наложената глоба, който е определен от Комисията като институция (т.е. от колегиума на комисарите). Същевременно решението на предприятието да заплати незабавно глобата, въпреки намерението си да оспори решението на Комисията пред съдилищата на Съюза, не би следвало да доведе до неоснователно обогатяване на Съюза. Ето защо, от една страна, ако съдилищата на Съюза потвърдят решението на Комисията, глобата, чието плащане е било отложено, става дължима заедно с лихва. От друга страна, отмяната на оспореното решение на Комисията поражда задължение за Съюза да възстанови платените суми, увеличени със съответните лихви²⁰.

48. Решението да се отложи плащането на глоба, очевидно позволява на предприятието да продължи да използва съответните суми, докато съдебното производство е висящо. То обаче поражда и някои допълнителни разходи (тези, свързани с учредяването на банкова гаранция), които предприятието трябва да приеме да понесе дори ако в крайна сметка оспорваното решение бъде отменено. Следователно всяко санкционирано от Комисията предприятие следва да прецени дали от финансова гледна точка е в негов интерес да заплати глобата в рамките на определения срок, или да поиска отлагане на плащането и да предостави банкова гаранция.

49. От значение е да се посочи, че противно на приетото от Общия съд, не става дума за избор, който може да се направи само веднъж. Всяко предприятие, което е избрало да предостави гаранция, може по всяко време да отмени първоначалното си решение и да пристъпи към изплащане на глобата²¹. Така предприятието избягва натрупването на допълнителни лихви върху главницата и може да оттегли предоставената по-рано банкова гаранция.

19 Член 85 от Регламент (ЕО, Евратом) № 2342/2002 на Комисията от 23 декември 2002 година относно определянето на подробни правила за прилагането на Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета относно Финансовия регламент, приложим към общия бюджет на Европейските общности (ОВ L 357, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 1, том 4, стр. 3). Този регламент, който е приложим към релевантния период, понастоящем е заменен с Делегиран регламент (ЕС) № 1268/2012 на Комисията от 29 октомври 2012 година относно правилата за прилагане на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза (ОВ L 362, 2012 г., стр. 1).

20 Вж. в този смисъл решение от 12 февруари 2015 г., Комисия/РК International, (С-336/13 P, EU:C:2015:83). Относно вида и размера на лихвите, които следва да бъдат заплатени от Комисията на дружеството, което е платило глоба, за да изпълни решение, прието съгласно член 101 ДФЕС, впоследствие отменено от съдилищата на ЕС, вж. дело T-201/17, Printeos/Комисия, висящо.

21 Вж. например решение от 12 май 2016 г., Trioplast Industrier/Комисия (T-669/14, непубликувано, EU:T:2016:285, т. 103).

50. Нито една разпоредба от правото на Съюза не възпрепятства предприятие да отмени банковата гаранция и да плати глобата, когато реши, че този начин на действие би бил по-изгоден. Следователно може да се предположи, че ако в хода на производството дадено предприятие не преразгледа първоначалния си избор, то това е така, защото то счита, че поддържането на банковата гаранция все още е в негов интерес. Действително въпросът дали първоначалното решение продължава да бъде от полза впоследствие, зависи от множество фактори, които — както посочва Комисията — може значително да се променят с течение на времето (разходите, свързани с вземането на заем на парични средства, таксите, начислявани от банката във връзка с гаранцията, приходите от инвестирането на дължимата сума в друга стопанска дейност и т.н.). Поради това от икономическа гледна точка е разумно да се предположи, че предприятието може регулярно да преразглежда първоначалното си решение.

51. Следователно, както правилно изтъква Европейският съюз, изборът да се предостави банкова гаранция вместо да се плати наложената от Комисията глоба, не е направен само в началото на производството: този избор е бил свободно и съзнателно *поддържан* (или *потвърждаван*) от Gascogne Sack Deutschland и Gascogne през целия период, през който са продължили съдебните производства по дела T-72/06 и T-79/06, включително когато продължителността на тези производства е станала значителна.

52. В известна степен това се потвърждава и от Gascogne Sack Deutschland и Gascogne. В тяхната писмена защита те признават, че са наясно, че във всеки момент от производството са могли да платят глобата и да оттеглят банковата гаранция.

53. В заключение по този въпрос ще посоча, че вторият довод на Общия съд за разграничаване на настоящото дело от делата, които са в основата на произтичащата от решение Holcim съдебна практика, се основава на погрешната предпоставка, че единственото решение, което е от значение за разглеждания случай, е първоначалното решение на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne да отложат плащането и да предоставят банкова гаранция преди началото на производството.

54. Погрешният характер на тази предпоставка се потвърждава косвено и в обжалваното съдебно решение.

в) Противоречието в обжалваното съдебно решение

55. В точка 130 от обжалваното съдебно решение Общият съд постановява, че не съществува достатъчно пряка причинно-следствена връзка по отношение на разноските за банковата гаранция, понесени *след* постановяване на решенията по дела T-72/06 и T-79/06. Посоченият съд счита, че плащането на тези разноски произтича от личния и самостоятелен избор на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne, направен след постановяването на посочените съдебни решения, да не заплащат глобата, да не поискат спиране на изпълнението на Решение C(2005) 4634 и да обжалват разглежданите съдебни решения. Ако това е така, за мен не е ясно защо според Общия съд решението за запазване на банковата гаранция е било от решаващо значение, за да се изключи отговорността на Европейския съюз *след* постановяването на разглежданото съдебно решение, но не и *преди* това.

56. Както твърди Европейският съюз, изглежда няма значително разминаване между тези периоди, което може да бъде от значение от гледна точка на член 340 ДФЕС. По време на първоинстанционното производство Gascogne Sack Deutschland и Gascogne съзнателно са взели решение да не поискат спиране на изпълнението на спорното решение и да удължат действието

на банковата гаранция до приключването на това производство. Така точка 130 от обжалваното съдебно решение потвърждава, че елементите, които съгласно точки 119—121 от същото решение Общият съд приема за релевантни за разграничаване на разглеждания случай от произтичащата от решение *Holcim* съдебна практика, всъщност са ирелевантни.

г) *Междинно заключение*

57. Като междинно заключение, безспорно обстоятелството, че *Gascogne Sack Deutschland* и *Gascogne* е трябвало да поемат разносните, свързани с предоставената на Комисията банкова гаранция през периода на надхвърляне, е *следствие* и от невъзможността на Общия съд да постанови решението си в разумен срок.

58. Това обаче не е било *основната* причина за настъпването на твърдяната вреда. От решаващо значение е било решението на *Gascogne Sack Deutschland* и *Gascogne* да продължат да се ползват от поисканото от тях изключение от задължението им да платят дължимата глоба, при положение че дружествата са били напълно наясно относно разходите и рисковете, свързани с техния избор. Следователно по отношение на настоящото дело са приложими принципите, установени в произтичащата от решение *Holcim* съдебна практика.

59. С оглед на всички тези съображения считам, че Общият съд е допуснал грешка при тълкуването и прилагането на понятието „причинно-следствена връзка“ за целите на член 340 ДФЕС. Според мен не е налице достатъчно пряка причинно-следствена връзка между неспазването от Общия съд по дела T-72/06 и T-79/06 на разумния срок за произнасяне и твърдяната от *Gascogne Sack Deutschland* и *Gascogne* вреда, произтичаща от плащането на разносните по банковата гаранция през периода на надхвърляне.

60. Този извод по никакъв начин не поставя под въпрос постановеното от Съда в решения от 26 ноември 2013 г., *Gascogne Sack Deutschland/Комисия* (C-40/12 P) и *Groupe Gascogne/Комисия* (C-58/12 P). Обратно на твърденията на *Gascogne Sack Deutschland* и *Gascogne*, в тези решения Съдът се е произнесъл само относно съществуването на нарушение от страна на Общия съд на задължението за постановяване на решение в разумен срок по дела T-72/06 и T-79/06. Той обаче не се е произнесъл относно съществуването на вреда, която произтича от това нарушение. Всъщност Съдът посочва, че „Общият съд ще трябва [...] да прецени както дали е налице твърдяната вреда, така и дали има причинно-следствена връзка между нея и прекомерната продължителност на съдебното производство, като разгледа представените по този въпрос доказателства“²².

61. Накрая, Европейският съюз не извършва твърдяната от *Gascogne Sack Deutschland* и *Gascogne* „злоупотреба с процесуални права“, като е сезирал Съда с жалба срещу решението на Общия съд в частта му относно наличието на имуществени вреди. Както посочих в точки 19—36 от заключението ми по дело *Kendrion*, обстоятелството, че в настоящото производство Европейският съюз се представява от Съда на Европейския съюз, не води до конфликт на интереси. Съображенията на *Gascogne Sack Deutschland* и *Gascogne* не отчитат разграничението, което трябва да се направи между Съда на Европейския съюз като институция и юрисдикциите, които са част от тази институция (понастоящем Съдът и Общия съд)²³. Съдът, в качеството му на юрисдикция, която разглежда жалбата, отговаря на критериите за обективна и субективна безпристрастност, които се изискват съгласно член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

²² Точка 88 от решение по дело C-58/12 P и точка 94 от решение по дело C-40/12 P.

²³ Вж. член 13, параграф 1 ДЕС и член 19, параграф 1 ДЕС.

62. С оглед на гореизложеното обжалваното решение следва да се отмени в частта, в която Европейският съюз се осъжда да заплати на Gascogne обезщетение в размер на 47 064,33 EUR за претърпените имуществени вреди поради нарушение на разумния срок за произнасяне по делото, приключило с решения от 16 ноември 2011 г., *Groupe Gascogne/Комисия* (T-72/06, непубликувано, EU:T:2011:671), и *Sachsa Verpackung/Комисия* (T-79/06, непубликувано, EU:T:2011:674).

63. Това означава, че ако Съдът възприеме моето заключение по този въпрос, няма да е необходимо да се разглеждат *второто* и *третото* основание за обжалване на Европейския съюз по дело C-138/17 P, нито *първото*, *второто* и *третото* основание за обжалване на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne по дело C-146/17 P. Въпреки това, с оглед на значението на повдигнатия въпрос за бъдещи производства, единствено от съображения за изчерпателност считам, че ще е от полза да анализирам *второто* основание за обжалване на Европейския съюз.

2. Понятието „вреда“

64. В рамките на второто си основание за обжалване Европейският съюз, подкрепян от Комисията, твърди, че Общият съд е изтъквал погрешно понятието „вреда“. Според него Общият съд е трябвало да провери дали през периода на надхвърляне платените от Gascogne разноски за банкова гаранция са били по-големи от ползите, произтичащи от разполагането със сума, равна на размера на глобата. От своя страна Gascogne Sack Deutschland и Gascogne искат Съдът да отхвърли това основание като недопустимо, тъй като в него се въвеждат нови доводи във фазата на обжалване. При условията на евентуалност тези дружества считат, че второто основание за обжалване на Европейския съюз не е необосновано, тъй като няма връзка между произтичащите за тях ползи и загубите, понесени от същите дружества през периода на надхвърляне.

65. Струва ми се, че това основание за обжалване е допустимо и обосновано.

66. За начало ще посоча, че според мен възраженията на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne относно допустимостта на това основание за обжалване са неубедителни. Съгласно установената съдебна практика е допустимо жалбоподателят да обжалва решението на Общия съд пред Съда на основания, произтичащи от самото обжалвано съдебно решение и насочени към оспорване на неговата правилност²⁴.

67. Настоящото основание за обжалване е насочено срещу точки 111—131 от обжалваното съдебно решение, в които според Европейския съюз Общият съд е изтъквал неправилно понятието „вреда“ за целите на членове 268 ДФЕС и 340 ДФЕС. По-специално, Европейският съюз счита, че това съдебно решение е противоречиво, доколкото при разглеждане на въпроса дали твърдените загуби, състоящи се в плащане на разноските за банкова гаранция, следва да се считат за „вреди“ съгласно разпоредбите на Договора за функционирането на ЕС, прилага правен критерий, различен от приложения при разглеждане на твърдените загуби, които се състоят в плащането на лихви върху размера на глобата.

68. По-нататък, считам за убедителни критиките, които Европейският съюз отправя по отношение на обжалваното съдебно решение по този въпрос. Всъщност мисля, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като в точки 111 и 114 от обжалваното съдебно решение, без особени обяснения или допълнително изследване, е приравнил *разходите* по банковата гаранция, направени през периода на надхвърляне, на *вреда*, която следва да бъде обезщетена съгласно член 340 ДФЕС.

²⁴ Вж. в този смисъл решение от 28 февруари 2018 г., *Комисия/Xinyi PV Products (Anhui) Holdings* (C-301/16 P, EU:C:2018:132, т. 90 и цитираната съдебна практика).

69. Следва да се прави разлика между двете понятия.

70. Дадено действие или бездействие на институция на Съюза може да има различни последици за имущественото състояние на предприятия като Gascogne Sack Deutschland и Gascogne. Това действие или бездействие може да доведе до определени разходи за това предприятие, но в същото време може да доведе и до печалби за него. Ще е налице „вреда“ по смисъла на член 340 ДФЕС само когато нетната разлика между разходите и печалбите е отрицателна величина²⁵. С други думи, трябва да е налице *обща загуба*, произтичаща от укоримото поведение. В противен случай би възникнала парадоксалната хипотеза, в която, въпреки че предприятието се е облагодетелствало финансово от поведението на институция на Съюза, то ще има право да претендира допълнителни суми от Съюза.

71. Както бе обяснено в точки 48 и 50 по-горе, решението на дадено предприятие да отложи плащането и да учреди банкова гаранция, от една страна, води до определени разходи, но от друга страна, то също така позволява на предприятието да използва за определен период от време сума, която може да генерира печалби. Между тези различни последици не липсва каквато и да е връзка, както неправилно твърди Gascogne Sack Deutschland и Gascogne, а обратно на това, те са тясно свързани помежду си, защото са двете страни на една и съща монета.

72. От икономическа гледна точка изборът за отлагане на плащането представлява по същество форма на финансиране на съответното предприятие: до края на съдебното производство това предприятие на практика взема на заем от самия Съюз средствата, които му дължи. Накратко, общият разход за финансирането е сумата от разноските за банковата гаранция заедно с лихвите, които евентуално ще бъдат начислени върху главницата, в случай че предприятието загуби делото. В обжалваното съдебно решение обаче се разискват само понесените от Gascogne Sack Deutschland и Gascogne разходи и не се споменава нищо за възможните печалби или икономии, направени от тези дружества благодарение на отлагането на плащането.

73. Според мен тук Общият съд е допуснал грешка. Както посочих в точка 50 по-горе, приема се, че предприятията винаги действат по начин, който е рационален от икономическа и финансова гледна точка. Ето защо може разумно да се предположи, че за целия период на провеждане на съдебното производство по дела T-72/06 и T-79/06 Gascogne Sack Deutschland и Gascogne са преценили, че е по-изгодно да продължат да вземат назаем от Съюза сумата, съответстваща на размера на дължимата глоба, вместо да използват собствени средства или да изтеглят банков заем.

74. При това положение не може да се изключи вероятността прекомерното закъснение при постановяването на решения по дела T-72/06 и T-79/06 не само да не е причинило загуба на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne, но дори да е било от финансова полза за тези дружества. Това обаче не може да бъде установено въз основа на обжалваното съдебно решение, тъй като, без да прави по-нататъшни проучвания, Общият съд е приел, че разноските по банковата гаранция през периода на надхвърляне съответстват на вредата, претърпяна от Gascogne през този период.

²⁵ Вж. в този смисъл решение от 19 май 1992 г., Mulder и др./Съвет и Комисия (C-104/89 и C-37/90, EU:C:1992:217, т. 26 и сл.).

75. Накрая бих добавил, че и по този въпрос обжалваното съдебно решение е противоречиво. Всъщност, що се отнася до друго изражение на твърдените вреди (плащането на лихви върху размера на глобата), Общият съд е приел, че Gascogne Sack Deutschland и Gascogne не са представили доказателства, от които да е видно, че през периода на надхвърляне „размерът на лихвите за забава, изплатени впоследствие на Комисията, е надвишавал изгодата, която са получили поради това че са разполагали със сума, равна на размера на глобата, увеличена с лихвите за забава²⁶“.

76. Трудно е да се разбере защо Общият съд не е приложил подобен стандарт по отношение на твърдяната вреда, състояща се в плащането на разносните по банковата гаранция, които се отнасят за същия период.

77. В заключение, *второто* основание за обжалване на Европейския съюз също е обосновано. Както бе посочено в точка 62 по-горе, точка 1 от диспозитива на обжалваното съдебно решение съответно трябва да бъде отменена. Следователно не е необходимо да се разглеждат третото основание за обжалване на Европейския съюз по дело C-138/17 P и първото, второто и третото основание за обжалване на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne по дело C-146/17 P.

В. По неимуществените вреди

78. *Четвъртото, петото, шестото и седмото* основание за обжалване, изтъкнати от Gascogne Sack Deutschland и Gascogne по дело C-146/17 P, се отнасят до точки 151—165 от обжалваното съдебно решение, в които Общият съд присъжда на всяко от дружествата Gascogne Sack Deutschland и Gascogne обезщетение в размер на 5 000 EUR за претърпените от тях неимуществени вреди в резултат от нарушението на задължението за решаване на делото в разумен срок по дела T-72/06 и T-79/06. Gascogne Sack Deutschland и Gascogne поддържат, че Общият съд е допуснал няколко грешки при прилагане на правото и претендират Съдът да им присъди обезщетение в по-висок размер съгласно направеното в първоинстанционното производство искане.

79. Четирите основания за обжалване относно неимуществените вреди ще бъдат разгледани заедно. Поради причини, които ще изложа по-долу, споделям становището на Европейския съюз, че изложените от Gascogne Sack Deutschland и Gascogne доводи са ирелевантни или неоснователни.

1. Понятието за неимуществена вреда и независимият характер на иска за извъндоговорна отговорност

80. Първо, Gascogne Sack Deutschland и Gascogne упрекуват Общия съд, че в точки 161—163 от обжалваното съдебно решение е приел, че претендираното от тях обезщетение („най-малко“ 500 000 EUR) за неимуществените вреди, предвид на равнището му, фактически би довело до оспорване на размера на глобата, наложена им с Решение C(2005) 4634, макар да не е било доказано, че неспазването на разумния срок за произнасяне по дела T-72/06 и T-79/06 е повлияло върху размера на тази глоба. Второ, Gascogne Sack Deutschland и Gascogne твърдят, че становището на Общия съд в точки 161—163 от обжалваното съдебно решение също лишават от ефективност членове 256 ДФЕС и 340 ДФЕС. Тъй като по същество отказва да присъди обезщетение за цялата претърпяна вреда, Общият съд нарушавал тяхното право на ефективни правни средства за защита.

²⁶ Точка 108 от обжалваното съдебно решение.

81. Считаю, че тези доводи се основават на неправилно тълкуване на обжалваното съдебно решение. В действителност те са или ирелевантни или неоснователни.

82. Може да се окаже полезно в началото ясно да посоча какво според мен следва да се счита за „неимуществена“ вреда за целите на Договора за функционирането на ЕС. В това отношение не трябва да се забравя, че обезщетението по член 340 ДФЕС има за цел да възстанови, доколкото е възможно, имуществото на увреденото лице така, както е било преди неправомерното поведение на институцията на Съюза²⁷. Следователно имуществените вреди, които произтичат пряко от това поведение, обикновено се обезщетяват с изплащането на сума, равна на тези вреди.

83. Това обаче не е възможно за вреди, които са морални или неимуществени²⁸. В повечето правни системи понятието „неимуществени“ вреди се отнася до вида вреди, които са нематериални и които не могат да бъдат лесно оценени в пари, тъй като, строго погледнато, нямат пазарна стойност. Типични примери за такива вреди са болките и страданията, емоционалната травма, влошаването на качеството на живот или на взаимоотношения. По същество те обхващат различни форми на физическо и/или психическо увреждане.

84. Във всички тези случаи предишното положение очевидно не може да бъде възстановено. Следователно всяко обезщетение, което съдът може да определи, във всички случаи неизбежно ще бъде присъдено „поради липса на по-добра алтернатива“. Ето защо изплащането на определена парична сума в зависимост от обстоятелствата би могло или не би могло да представлява най-подходящата форма на обезщетение²⁹. Всъщност съдилищата на Съюза в някои случаи са постановявали, че е достатъчно изплащането на символично парично обезщетение³⁰ или че може да бъде предоставено *непарично обезщетение*³¹. В други случаи съдилищата на Съюза не са присъждали обезщетение в конкретна форма, тъй като са приемали, че отмяната на неправомерния акт³² или самото установяване в съдебното решение, че е налице неправомерно поведение³³, може да представлява задоволително обезщетение по смисъла на член 340 ДФЕС³⁴.

85. Когато в даден случай се счита, че паричното (и несимволично) обезщетение е най-подходящата форма на обезщетение, не е лесно да се определи сумата, която трябва да бъде присъдена. Съдът, който следва да се произнесе по делото, трябва да изчисли сума, която отразява по подходящ начин вредата, претърпяна от увреденото лице, без ненужно да санкционира извършителя на противоправното поведение. В отсъствието на очевидни или общоприети икономически критерии за сравнение съдилищата могат да открият насоки единствено в общи принципи като честността, справедливостта и пропорционалността, от една страна, и предвидимостта, правната сигурност и равното третиране, от друга.

27 Вж. в този смисъл заключението на генералния адвокат Capotorti по дело Ireks-Arkady/ЕИО (238/78, EU:C:1979:203, т. 2983).

28 Двата термина често се използват като взаимозаменяеми.

29 Решение от 7 февруари 1990 г., Culin/Комисия (C-343/87, EU:C:1990:49, т. 26—29).

30 Решение от 14 юни 1979 г., V./Комисия (18/78, EU:C:1979:154, т. 19).

31 Решение от 10 май 2006 г., Galileo International Technology и др./Комисия (T-279/03, EU:T:2006:121, т. 63).

32 Вж. включително решение от 11 юли 2007 г., Sison/Съвет (T-47/03, непубликувано, EU:T:2007:207, т. 241 и цитираната съдебна практика).

33 Вж. включително решения от 9 юли 1981 г., Krecké/Комисия (59/80 и 129/80, EU:C:1981:170, т. 74), и от 9 юли 1987 г., Hochbaum и Rawes/Комисия (44/85, 77/85, 294/85 и 295/85, EU:C:1987:348, т. 22).

34 В този контекст може да се отбележи, че ЕСПЧ в някои случаи също е приемал, че декларативни решения и символични обезщетения могат да представляват „справедливо обезщетение“ по смисъла на член 41 от Европейската конвенция за правата на човека. Вж. например решения от 21 февруари 1975 г., Golder c/y Обединено кралство (CE:ECHR:1975:0221JUD000445170, § 50), от 23 ноември 1976 г., Engel и др. c/y Нидерландия (CE:ECHR:1976:1123JUD000510071, §§ 10 и 11), от 17 октомври 2002 г., Agga c/y Гърция (CE:ECHR:2002:1017JUD005077699, §§ 65 и 66), от 30 ноември 2004 г., Vaney c/y Франция, (CE:ECHR:2004:1130JUD005394600, §§ 55—57).

86. Поради това е неизбежно съдилищата да разполагат със значителна свобода на преценката, за да определят дали са претърпени неимуществени вреди, да установят най-добрите способи за адекватно обезщетяване и евентуално да изчислят сумата, която трябва да бъде присъдена.

87. При това положение тълкуването от страна на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne на точки 161—163 от обжалваното съдебно решение не е убедително. Тези точки следва да се разглеждат в собствения им контекст.

88. В точки 144—154 от обжалваното съдебно решение Общият съд анализира различни видове неимуществени вреди, твърдени от Gascogne Sack Deutschland и Gascogne, и приема, че някои от тях не са допустими или във всички случаи не са доказани³⁵, а други вероятно са поправени посредством самата констатация в обжалваното съдебно решение на нарушението, извършено от Общия съд по дела T-72/06 и T-79/06³⁶. Следователно единствено вредите, произтичащи от продължилото състояние на несигурност, в което Gascogne Sack Deutschland и Gascogne са намирали поради прекомерната продължителност на съдебното производство³⁷, са единственият вид неимуществени вреди, които съдът приема за доказани в достатъчна степен от правна гледна точка, които изискват несимволично парично обезщетение.

89. С оглед на гореизложеното и предвид липсата на други доказателства, които да обосноват обезщетение в размер „най-малко“ на 500 000 EUR, в точка 160 от обжалваното съдебно решение Общият съд отхвърля оценката на вредата, направена от Gascogne Sack Deutschland и Gascogne. В следващите точки 161—163 само се уточнява, и то само за изчерпателност, както правилно посочва Европейския съюз, че претендираното от Gascogne Sack Deutschland и Gascogne обезщетение не може да се обоснове и със значителния размер на наложената им глоба. Всъщност в дело като настоящото искът за извъндоговорна отговорност не може да замени или да бъде алтернатива на жалбите за отмяна, които Gascogne Sack Deutschland и Gascogne са подали безуспешно пред съдилищата на Съюза.

90. С други думи, основното, което Общият съд посочва в тези точки, казано просто, е че размерът на наложената на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne глоба с Решение C(2005) 4634 не може да бъде един от критериите или параметрите, които следва да се използват при определяне на размера на обезщетението за неимуществени вреди. Причината за това е, че съгласно установената съдебна практика³⁸ размерът на обезщетението не може пряко или непряко да поставя под въпрос размера на глобата. Поради това Общият съд приема, че предоставянето на претендираното от Gascogne Sack Deutschland и Gascogne обезщетение, предвид значителния му размер, би било равностойно на намаляване на размера на глобата.

91. Накрая трябва да посоча, че само по себе си обстоятелството, че според Общия съд претендираният от Gascogne Sack Deutschland и Gascogne размер на обезщетението не е обоснован, като в резултат от това присъжда на двете дружества по-малки суми, не означава, че Общият съд не е обезщетил вредите изцяло. Това означава единствено, че Gascogne Sack Deutschland и Gascogne не са предоставили достатъчно доказателства, за да установят всички видове вреди, които твърдят, че са претърпели. Освен това различието в становищата на Общия съд и жалбоподателите относно размера на обезщетението, което следва да бъде присъдено, не може да се разглежда като лишаващо на практика от ефективност производството, образувано на основание на членове 256 ДФЕС и 340 ДФЕС.

35 Вж. точки 148, 149 и 153 от обжалваното съдебно решение.

36 Вж. точка 154 от обжалваното съдебно решение.

37 Точки 157 и 158 от обжалваното съдебно решение.

38 Вж. съдебната практика, цитирана в точки 161 и 162 от обжалваното съдебно решение.

2. Твърдяното противоречие и липсата на достатъчно мотиви в обжалваното съдебно решение

92. Трето, Gascogne Sack Deutschland и Gascogne считат, че мотивите на обжалваното съдебно решение са противоречиви: от една страна, Общият съд посочва, че обезщетението за неимуществени вреди не може да бъде основание за оспорване на размера на наложената от Комисията глоба (точки 161—163), а от друга страна, отбелязва, че размерът на неимуществената вреда, която следва да бъде поправена, следва да се изчисли, наред с други критерии, и с оглед на значителността на неизпълнението на задължението за произнасяне в разумен срок и необходимостта да се осигури ефективността на производството, образувано на основание на членове 256 ДФЕС и 340 ДФЕС (точка 165). Четвърто, според Gascogne Sack Deutschland и Gascogne Общият съд не е обяснил в достатъчна степен критериите, които е използвал при определянето на обезщетение в размер на 5 000 EUR за всяко от тях за претърпените неимуществени вреди.

93. За начало ще посоча, че според мен мотивите на обжалваното съдебно решение не са противоречиви по този въпрос.

94. Както посочих в точки 89 и 90 по-горе, в точки 161—163 от обжалваното съдебно решение Общият съд е обяснил защо размерът на глобата, наложена на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne с Решение C(2005) 4634, не може да се включи сред критериите, които следва да бъдат взети предвид при определяне на размера на обезщетението за неимуществени вреди. В замяна на това, в точка 165 от обжалваното съдебно решение Общият съд посочва критериите, които е взел предвид за тази цел. Последните посочени критерии са не само различни от първите, но бих добавил също така, че са напълно разумни.

95. По-конкретно, струва ми се, че при преценката на обезщетението, което следва да се присъди, трябва да се вземе предвид обхватът на неизпълнение от страна на Общия съд на задължението за произнасяне в разумен срок по дела T-72/06 и T-79/06: колкото по-дълъг е периодът на надхвърляне на разумната продължителност на производството, толкова по-дълъг е периодът на несигурност, засягащ процеса на вземане на решения от страна на дружествата и управлението на дейността им, като на свой ред толкова ще бъде по-голям размерът на дължимото обезщетение, и обратното.

96. Накрая, що се отнася до обстоятелството, че сред критериите, които следва да се отчетат, Общият съд се позовава на необходимостта да се осигури ефективността на производствата, образувани на основание членове 256 ДФЕС и 340 ДФЕС, бих посочил следното. Както отбелязах в точка 84 по-горе, с оглед на особеното естество на неимуществените вреди, а priori не е изключена вероятността символично обезщетение да бъде достатъчно за поправяне на претърпаната вреда. В конкретния случай обаче в точки 155—158 от обжалваното съдебно решение Общият съд е обяснил защо е приел, че за определена част от твърдените от Gascogne Sack Deutschland и Gascogne вреди не е било достатъчно присъждането на символично обезщетение.

97. Следователно, в съответствие с гореизложеното, при преценката на размера на подлежащата на обезщетение вреда Общият съд се е убедил, че присъдената сума, която е напълно символична, не лишава жалбата от ефективност.

98. Освен това считам, че обжалваното съдебно решение е надлежно мотивирано, що се отнася до основанията на Общия съд да присъди на Gascogne Sack Deutschland и на Gascogne по 5 000 EUR обезщетение за претърпените от тях неимуществени вреди.

99. Следва да се припомни, че съгласно трайно установената съдебна практика, когато установи наличието на вреда, Общият съд единствен е компетентен да прецени — в границите на искането — по какъв начин и в какъв размер следва да се поправи тази вреда. За да може обаче Съдът да упражнява контрол върху решенията на Общия съд, тези решения трябва да са достатъчно мотивирани, а когато съдържат оценка на вреда — да указват критериите, взети предвид за целите на определянето на присъдената сума³⁹.

100. В този контекст считам, че в обжалваното съдебно решение, на първо място, Общият съд кратко, но ясно излага причините, поради които приема, че определени видове неимуществени вреди, претендирани от Gascogne Sack Deutschland и Gascogne, са били адекватно доказани, а други — не. На второ място, Общият съд е обяснил защо е счел за необходимо присъждането на парично обезщетение и на трето място, е посочил критериите, които са взети предвид при определяне на размера на това обезщетение.

101. Това според мен е адекватно обяснение относно обезщетение, което непременно се определя по справедливост. В светлината на това считам, че изтъкнатите пред съда доводи на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne не могат да поставят под въпрос определянето на размера на обезщетението, определено от Общия съд⁴⁰.

V. Последици от анализа

102. В случай че Съдът възприеме моето заключение, жалбата на Европейския съюз трябва да се уважи и точка 1 от диспозитива на обжалваното съдебно решение следва да се отмени.

103. Тъй като с оглед на установените факти и на разменените становища пред Съда последният може да се произнесе с окончателно решение по този въпрос, той следва да отхвърли искането на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne за обезщетение на имуществените вреди, състоящи се в плащането на разноските по банкова гаранция за периода след надхвърлянето на разумния срок за произнасяне по дела T-72/06 и T-79/06.

104. Жалбата на Gascogne Sack Deutschland и Gascogne следва да се отхвърли изцяло.

VI. По съдебните разноски

105. Съгласно член 138, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане.

106. В случай че Съдът възприеме моето заключение по жалбите, в съответствие с членове 137, 138 и 184 от Процедурния правилник на Съда Gascogne Sack Deutschland и Gascogne следва да заплати съдебните разноски в настоящото производство. Считам, че не следва да има промяна по отношение на разноските в първоинстанционното производство, които са възложени от Общия съд. Европейската комисия следва да понесе направените от нея съдебни разноски в производствата и пред двете инстанции.

39 Вж. решение от 30 май 2017 г., Safa Nicu Sepahan/Съвет (C-45/15 P, EU:C:2017:402, т. 50 и 51 и цитираната съдебна практика).

40 Вж. също така решение от 30 май 2017 г., Safa Nicu Sepahan/Съвет (C-45/15 P, EU:C:2017:402, т. 52 и 53).

VII. Заключение

107. Въз основа на всички изложени по-горе съображения предлагам на Съда:

- да отмени точка 1 от диспозитива на решението на Общия съд от 10 януари 2017 г., Gascogne Sack Deutschland и Gascogne/Европейски съюз, T-577/14,
- да отхвърли искането на Gascogne Sack Deutschland и на Gascogne за обезщетение на имуществените вреди, състоящи се в плащането на разноските за банкова гаранция за периода след надхвърлянето на разумния срок за произнасяне по дела T-72/06, Groupe Gascogne/Комисия, и T-79/06, Sachsa Verpackung/Комисия,
- да отхвърли насрещната жалба, подадена от Gascogne Sack Deutschland и Gascogne,
- да осъди Gascogne Sack Deutschland и Gascogne да заплатят направените от тях съдебни разноски и тези на Европейския съюз, представляван от Съда на Европейския съюз, в производството по обжалване, както и направените от дружествата съдебни разноски в първоинстанционното производство,
- да осъди Европейския съюз, представляван от Съда на Европейския съюз, да понесе направените от него съдебни разноски в първоинстанционното производство и
- да осъди Европейската комисия да понесе направените от нея съдебни разноски в производствата пред двете инстанции.